

Den svenska asylrätten

En fransk värnpliktig har flytt till Sverige för att undgå kommandering till kriget i Algeriet och delaktighet i de brutala metoderna — med tortyr som stridsmedel — som praktiseras i detta krig. Till skillnad från de flesta demokratiska stater har Frankrike ingen lagstiftning som gör det möjligt för samvetslösa värnpliktsvägrare att slippa krigstjänst och i stället fullgöra annat arbete; därför skulle, efter allt att döma, den unge fransmannen vid återkomst till hemlandet straffas som desertör. Den svenska utlänningskommissionen anser emellertid att den politiska asylrätten i detta fall inte är tillämplig och har beslutat att mannen den 20 juli, alltså i morgon, skall avvisas från Sverige.

Fil lic Ulrich Herz, själv flyktig från nazismen och numera svensk medborgare, har i gårdagens tidning pläderat för att mannen skall få stanna. Det finns en del överord i hans inlägg, som är skrivet i oro och iver. Det finns också i denna artikel en tendens till förenkling av problemet. Klart synes oss vara att Sverige inte generellt kan ge asylrätt åt personer som flyr från militärtjänst i andra länder och att det är svårt att dra en gräns för våra moraliska och rättsliga förpliktelser i sådana fall. Något försök att dra en sådan gräns, någon motivering för det nu fattade beslutet har inte givits av utlänningskommissionen.

Men dr Herz har framlagt så starka skäl för sin åsikt att ett uppskov med avvisandet av flykten och en förnyad undersökning av hans sak synes ofrånkomliga. I Norge har liknande fall förekommit, frågan ligger där hos regeringen, och en livlig debatt har uppstått i pressen. I Sverige har, enligt dr Herz, en flyktig från Frankrike i samma situation fått uppehållstillstånd. Det är oss omöjligt att för dagen forma något bestämt omdöme om vad som bör göras på längre sikt, men vad som framkommit gör det till en rättfärdighetssak att den franske flykten inte skickas i väg i morgon, att de svenska myndigheterna, och ytterst den svenska regeringen, omsorgsfullt prövar frågan innan definitivt beslut fattas. Vi måste inse det ohyggliga i att välja mellan en soldattjänst, som

kan medföra tvång att torteras fångar, och flykt från sitt hemland.

Att fransmännen i Algeriet — liksom de upproriska — begagnar sådana metoder står utan varje tvivel. Det har klarlagts av en rad fransmän — såsom Servan-Schreiber och Pierre-Henri Simon — och man har i passion och förtvivlan förklarat att Frankrike, hur än dess motståndare handlar, inte får sänka sig till detta barbari. Då Frankrikes hållning och uppträdande i den algeriska frågan kritiserats i andra länder får man inte glömma den opposition som framträder i Frankrike; framför allt bör man komma ihåg att reaktionen mot tortyrmetoderna är stark och att dessa metoder självfallet inte tillämpas med statsledningens medgivande, utan är utslag av hetsen och skräcken bland de stridande.

Författaren och litteraturhistorikern Pierre-Henri Simon har nyligen i sin berättelse "Portrait d'un officier" tagit upp den fråga som Herz aktualiserar hos oss. Berättelsen handlar om en fransk officer av gammal militärfamilj, Jean de Larsan, som i krigarens yrke ser något ädelt och stort. Han deltar i andra världskriget, blir krigsfånge och sedan ånyo stridande officer. Under fälttåget i Indokina börjar han tvivla på sin militära kallelse, men lugnar sitt samvete med att han slåss för Frankrike och som officer inte har att pröva krigets rättfärdighet, utan att lyda order. Men då han kommenderas till Algeriet, blir vittne till vad där händer och känner sig oförmögen att hindra brutalitet och tortyr tar han avsked. Han tror inte längre på parollen att "en människas heder ligger i att följa reglerna för det yrke som hon valt"; han frågar sig tvärtom om man "förblir människa genom att blint följa order som kan leda till brott". Boken slutar med orden: "Jean de Larsan återvände hem med bruten själ, trött efter att hederligt och skickligt ha skött sitt yrke som soldat, med hopp om att kunna rädda sig som människa. Sådan han var tror jag att han fann nåd inför Guds öga."

Inför samvetskonflikter av denna art bör vi söka tänka mera på människan än på staten.

17 99/7

Chrustjev

har i sitt senaste tal som vanligt serverat de fria staterna en blandning av hotelser och lugnande försäkringar. Om Ryssland angräpas kommer det inte att bli något kvar av angräparen, denna varning rikts denna gång särskilt till Adenauer och Västtyskland. Alla kapitalistiska, dvs icke kommunistiska, regimer kommer att gå under, förklarar diktatorn ytterligare; för att det skall ske behövs "kamp" från ryssarnas sida, men inte krig. Då Chrustjev lovar att inte börja krig kan han säkert väntas vara ordhållig enligt det kommunistiska dubbelspråkets uttrycksätt. Då Ryssland angrep Polen 1939 efter paktens med nazismen — som av Chrustjev livligt försvaras —, då det sökte erövra Finland under vinterkriget och då det sedan lagt under sig stat efter stat har det som bekant aldrig varit fråga om ett ryskt anfall. Alla erövringarna har varit befrielseaktioner; vinterkriget mot Finland berodde rent av på att Finland riktade ett plötsligt anfall mot Ryssland. Tror verkligen den svenska regeringen att Chrustjevs besök

i de nordiska länderna skall ändra hans politik eller hans språkbruk, att han, som det sagts, skall bli imponerad av och förståelsefull mot den svenska demokratin? Nej, så illa bör man inte tro om våra politiska ledares omdöme; deras försvar för inbjudan till Chrustjev är rent hyckleri, ett hyckleri som syftar att vilseleda den svenska folkopinionen, men inte kan påverka den ryske härskarens uppfattning.